

Maria Waloch

TASIEMCZYCE W 2005 ROKU

Słowa kluczowe: tasiemczyce, epidemiologia, Polska, rok 2005

Key words: cestode infections, epidemiology, Poland, 2005

Występowanie tasiemczyc u ludzi w Polsce w 2005 r. oceniano na podstawie danych uzyskanych w stacjach sanitarno-epidemiologicznych oraz zamieszczonych w wywiadach epidemiologicznych dotyczących bąblowicy i wągryzycy.

Ze względu na różnice dotyczące lokalizacji tasiemców w organizmie żywiciela i różnice w epidemiologii zarażeń, występowanie tasiemczyc jelitowych i tkankowych zostanie omówione oddzielnie.

Dane uzyskane z poszczególnych województw wykazały, że u ludzi na terenie Polski w 2005 roku zarejestrowano 179 przypadków inwazji tasiemców jelitowych; zapadalność wynosiła 0,47 na 100 000 mieszkańców. Dane te porównane z danymi z roku 2004 (203 przypadki; zapadalność 0,53 na 100 000 mieszkańców) wskazują, że liczba zachorowań na tasiemczyce zmniejszyła się o 11,32%.

Rozpowszechnienie tasiemczyc jelitowych u ludzi w poszczególnych województwach w Polsce w 2005 r., w zależności od środowiska i płci, przedstawia tabela I. Najwyższe (1,33) współczynniki zapadalności zarejestrowano w województwach: opolskim i podlaskim; wysoką zapadalność w kujawsko-pomorskim (1,02); niską w śląskim (0,34) i lubuskim (0,10); najniższą w lubelskim (0,05).

Zachorowania na tasiemczyce jelitowe w 2005 r. częściej obserwowano u osób pochodzących ze środowiska miejskiego (128 przypadków, 71,51%) niż u osób ze środowiska wiejskiego (51 przyp., 28,49%). Inwazje tasiemców występowały równie często u mężczyzn (89 przyp. 49,72%) jak i u kobiet (90 przyp., 50,28%).

Występowanie tasiemczyc jelitowych u ludzi w Polsce w 2005 r. w zależności od wieku chorych przedstawia tabela II. Stwierdzono, że tasiemczyce jelitowe u ludzi w Polsce najczęściej występowały u osób w wieku 40-49 lat (43 przypadki, 24,02%). Osoby w wieku 30-39 lat (38 przypadków, 21,23%) oraz osoby w wieku 50-59 lat (30 przypadków, 16,76%) stanowiły kolejne co do liczebności grupy chorych na tasiemczyce. Odsetek inwazji wzrastał wraz z wiekiem między 20 a 49 rokiem życia, tj. od 10,61% w grupie wieku 20-29 lat, do 24,02% w grupie 40-49 lat, następnie zmalał do 4,47% w grupie osób powyżej 70 roku życia. Odsetek inwazji u ludzi pomiędzy okresem niemowlęctwa a 19 rokiem życia był niski w granicach od 2,24 % w grupie 0-4 lat do 5,03% w grupie 5-9 lat, przy czym w grupie 15-19 lat nie stwierdzono żadnego przypadku zachorowania na tasiemczyce.

Tabela I. Tasiemczyce jelitowe u ludzi w Polsce w roku 2005 wg środowiska i płci
 Table I. Intestinal cestode infections in humans in Poland in 2005 according to the place of living and sex

Województwo	Środowisko		Płeć		Razem	
	Wieś	miasto	mężczyźni	kobiety	liczba zachorowań	zapadalność na 100 000
1	2	3	4	5	6	7
1.Dolnośląskie*	2	9	8	3	11	0,38
2.Kujawsko-pomorskie*	7	14	12	9	21	1,02
3.Lubelskie*	-	1	1	-	1	0,05
4.Lubuskie	1	-	-	1	1	0,10
5.Łódzkie*	4	18	9	13	22	0,85
6.Małopolskie*	3	9	7	5	12	0,37
7.Mazowieckie*	13	11	11	13	24	0,47
8.Opolskie*	4	10	5	9	14	1,33
9.Podkarpackie	-	-	-	-	-	-
10.Podlaskie	4	12	9	7	16	1,33
11.Pomorskie	2	11	6	7	13	0,59
12.Śląskie*	1	15	7	9	16	0,34
13.Świętokrzyskie	-	1	1	-	1	0,08
14.Warmińsko-mazurskie*	5	5	3	7	10	0,70
15.Wielkopolskie*	5	12	10	7	17	0,50
16.Zachodniopomorskie*	-	-	-	-	-	-
Liczba	51	128	89	90	179	0,47
Polska %	28,49	71,51	49,72	50,28	100,00	

*po korekcie danych przysłanych do Zakładu Parazytologii Lekarskiej PZH z danymi umieszczonymi w wywiadach przysłanych do Zakładu Epidemiologii PZH

Tabela II. Tasiemczyce jelitowe u ludzi w Polsce w roku 2005 wg wieku chorych
 Table II. Intestinal cestode infections in humans in Poland in 2005 according to the age of patients

Grupy wieku (lata)	Liczba przypadków	Odsetek
0-4	4	2,24
5-9	9	5,03
10-14	7	3,91
15-19	-	-
20-29	19	10,61
30-39	38	21,23
40-49	43	24,02
50-59	30	16,76
60-69	21	11,73
70+	8	4,47
Razem	179	100,00

Tabela III. Tasiemczyce jelitowe u ludzi w Polsce w roku 2005 wg rozpoznanego gatunku tasiemca
Table III. Intestinal cestode infections in humans in Poland in 2005 confirmed by laboratory examinations

Województwo	Gatunek tasiemca				Razem
	<i>Taenia saginata</i>	<i>Taenia solium</i>	<i>Taenia sp.</i>	<i>Diphyllobothrium latum</i>	
1	2	3	4	5	6
1.Dolnośląskie	9	-	2	-	11
2.Kujawsko-pomorskie	4	1	16	-	21
3.Lubelskie	1	-	-	-	1
4.Lubuskie	-	-	-	-	-
5.Łódzkie	12	2	8	-	22
6.Małopolskie	6	-	6	-	12
7.Mazowieckie	19	-	3	1	23
8.Opolskie	12	-	2	-	14
9.Podkarpackie	-	-	-	-	-
10.Podlaskie	10	-	6	-	16
11.Pomorskie	9	-	-	-	9
12.Śląskie	10	-	6	-	16
13.Świętokrzyskie	1	-	-	-	1
14.Warmińsko-mazurskie	3	-	6	-	9
15.Wielkopolskie	13	-	4	-	17
16.Zachodniopomorskie	-	-	-	-	-
Liczba	109	3	59	1	172
Polska %	63,37	1,75	34,30	0,58	100

Badaniami laboratoryjnymi potwierdzono 172 przypadki tasiemczyc jelitowych, tj. 96,09% ogółu zgłoszonych przypadków. Wśród wszystkich rozpoznanych tasiemczyc jelitowych (tab. III) dominowały przypadki wywołane przez *Taenia saginata* (109 przypadków, tj. 63,37% przypadków potwierdzonych badaniami laboratoryjnymi; zapadalność 0,29 na 100 000 mieszkańców). Inwazje *T. solium* stwierdzono u 3 chorych (1,75%, wykrytych przypadków); zapadalność 0,008. Współczynnik zapadalności na tasiemczycę *T. solium*

Tabela IV. Tasiemczyce jelitowe u ludzi w Polsce w roku 2005 zgłoszone bez rozpoznania laboratoryjnego

Table IV. Intestinal cestode infections in humans in Poland in 2005 registered without species identification

Województwo	Liczba	Procent*
Lubuskie	1	100
Mazowieckie	1	4,17
Pomorskie	4	30,77
Warmińsko-mazurskie	1	10,00
Razem	7	3,91**

* - Odsetek ogólnej liczby przypadków zgłoszonych w województwie

** - Odsetek ogólnej liczby przypadków

utrzymuje się od wielu lat na tym samym, niskim poziomie. Zachorowania na tę tasiemczycę zarejestrowano na terenie województw: kujawsko-pomorskiego i łódzkiego. Zarażenia *Taenia species* zanotowano u 59 osób (34,30% ogółu potwierdzonych przypadków; zapadalność 0,15). Poza tasiemczycami wywołanymi przez *Taenia*, wykryto inwazję *Diphyllobothrium latum* u jednej osoby w województwie mazowieckim (0,58% wszystkich potwierdzonych przypadków; zapadalność 0,003).

W 2005 r. odsetek tasiemczyc, które zgłoszono bez rozpoznania laboratoryjnego w czterech województwach wyniósł 3,91% ogólnej liczby przypadków (tab. IV). Najwyższy odsetek nierozpoznanych tasiemczyc jelitowych zgłoszono w województwie lubuskim (100%), najniższy w mazowieckim (4,17%). W pomorskim i warmińsko-mazurskim wynosił odpowiednio 30,77% i 10,00%. Liczba tasiemczyc jelitowych zgłoszonych bez rozpoznania laboratoryjnego oraz rozpoznanych jako inwazje *Taenia species* wynosiła łącznie 66 przypadków, tj. 36,87% ogólnej liczby przypadków. Zanotowano jej spadek w porównaniu do wartości z roku 2004 (79 przypadków, 38,92%).

Dane dotyczące tasiemczyc tkankowych uzyskane z poszczególnych województw wykazały, że u ludzi w Polsce zarejestrowano w 2005 r. w jedenastu województwach 33 przypadki bąblowicy wywołanej przez *Echinococcus granulosus* (zapadalność 0,09) i jeden przypadek wywołany przez *Echinococcus multilocularis* (zapadalność 0,003). Przypadków wągryzcy nie zarejestrowano.

Tabela V. Tasiemczycy tkankowe (bąblowica) u ludzi w Polsce w roku 2005 wg środowiska i płci
Table V. Larval cestode infections (echinococcosis) in humans in Poland in 2005 according to the place of living and sex

Województwo	Bąblowica					zapadalność na 100 000
	wieś		miasto		razem	
	K	M	K	M		
1	2	3	4	5	6	7
Dolnośląskie	1	1	-	-	2	0,07
Kujawsko-pomorskie*	3	1	1	-	5	0,24
Lubelskie	4	-	1	-	5	0,23
Lubuskie	-	-	2	-	2	0,20
Łódzkie	1	-	-	1	2	0,08
Małopolskie	1	1	-	-	2	0,06
Mazowieckie	-	-	1	-	1	0,02
Podkarpackie*	-	1	-	-	1	0,05
Podlaskie	2	2	2	1	7	0,58
Świętokrzyskie	1	1	-	-	2	0,16
Wielkopolskie*	1	1	1	1	4	0,12
Zachodnio-pomorskie	1**	-	-	-	1**	0,06
Liczba	15	8	8	3	34	0,09
Polska %	44,12	23,53	23,53	8,82	100,00	

* dane uzyskane z Zakładu Epidemiologii PZH

** *Echinococcus multilocularis*

K-kobiety, M-mężczyźni

Rozpowszechnienie bąblowicy u ludzi w poszczególnych województwach w Polsce w 2005 r. wg środowiska i płci przedstawia tabela V.

Występowanie zachorowań na bąblowicę było większe na wsi (23 przyp. 67,65%) niż w mieście (11 przyp. 32,35%). W obu tych środowiskach częściej chorowały kobiety (23 przyp. 67,65%) niż mężczyźni (11 przyp. 32,35%). Najwięcej zachorowań zanotowano na terenie czterech województw: podlaskiego (7 przyp. 20,59%; zapadalność 0,58) oraz kujawsko-pomorskiego i lubelskiego po 5 przypadków (14,71%; zapadalność odpowiednio 0,24 i 0,23) oraz wielkopolskiego (4 przypadki, 11,76%; zapadalność 0,12).

Zaniepokojenie budzi fakt, że na 16 województw w Polsce, jedynie w 5 województwach dane umieszczone w zestawieniu wykrytych tasiemczyc wysłane do Zakładu Parazytologii Lekarskiej PZH zgadzały się z danymi zawartymi w wywiadach wysłanych do Zakładu Epidemiologii PZH. Niezgodności w nadesłanych danych dotyczyły liczby zgłaszanych przypadków, wieku chorych, pochodzenia środowiskowego chorych oraz braku informacji o zarejestrowanych tasiemczycach tkankowych.

Dziękuję pani Barbarze Kondej za korektę danych przysłanych do Zakładu Parazytologii Lekarskiej PZH z danymi umieszczonymi w wywiadach przysłanych do Zakładu Epidemiologii PZH.

M Waloch

CESTODE INFECTIONS IN POLAND IN 2005

SUMMARY

In the year 2005, 179 intestinal cestode infections were registered in Poland. Among them 109 were caused by *Taenia saginata*, 3 by *T. solium*, 59 by *Taenia sp.*, 1 by *Diphyllobothrium latum*. Moreover, 34 cases of cystic echinococcosis were also registered.

The obtained results confirmed decreasing frequency of intestinal cestodoses in Poland.

Adres autorki:

Maria Waloch

Zakład Parazytologii Lekarskiej Państwowego Zakładu Higieny

Ul. Chocimska 24, 00-791 Warszawa